

різного роду перешкод. Аби вирішити цю проблему, нам достатньо лише об'єднати зусилля держави, суспільства, сім'ї, батьків.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про охорону дитинства” від 26 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
2. Ковальчук А.Ю. Деякі аспекти правового забезпечення прав і свобод дитини. Європейські перспективи. 2012. №2. С. 83-87.
3. Конвенція про права дитини та участь неповнолітніх у збройних конфліктах від 10.01.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0009323-11>.
4. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
5. Лінник Н.В. Відповідальність держав за порушення прав дитини. Держава і право. 2005. Вип. 28. С. 554-558.
6. Ніколайчук А. І. Сучасний стан захисту прав дітей. Форум права. 2014. №1. С. 378–381.
7. Рабінович П.М. Права людини та їх юридичне забезпечення (основи загальної теорії держави та права). К.: НМК ВО. 1992. 100 с.
8. Швець І.В. Поняття та класифікація прав дитини в Україні. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2012. №12. С. 145-151.

Наконецний І.

*студент IV курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри теорії
та історії держави і права ТНЕУ Григорук Н.Г.*

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Наукова проблематика, пов'язана із механізмом держави, була і залишається надзвичайно актуальною не тільки у теоретичному, але й практичному вимірах.

Категорія «механізм держави» змінювалась у ході розвитку суспільства і держави. У вітчизняній юридичній літературі ХХ ст. поняття «механізм держави» почало застосовуватись у 20-30-х рр. після обґрунтування необхідності механізму диктатури пролетаріату. Її зміст складала діяльність партії, яка через державу та недержавні організації проводила свій політичний курс. У 60—80-х рр. з'являється концепція політичної системи суспільства як механізму здійснення політичної влади державою та недержавними структурами [1]. Проте, на сучасному етапі розвитку юридичної науки ці терміни співіснують паралельно та виражають однотипні явища у різних проекціях їх вияву.

Сучасне правознавство розуміє механізм держави через вузький і широкий підхід. Зокрема, вузький підхід передбачає ідентичність державного механізму й апарату держави. Фактично, це був домінуючий підхід соціалістичної правової школи. Наприклад, Спірідонов Л.І. розуміє механізм держави як систему державних органів, під посередництвом якої здійснюється державна влада та реалізація її функцій. Схожими погляди є професора Сирих В. М., який також розглядав поняття «механізму держави» через

систему її органів, та визначає його, як сукупність державних органів, які здійснюють державну владу, та забезпечують реалізацію державних функцій [2]. Слід констатувати, що сучасна правова наука майже не оперує категорією вузького підходу до розуміння механізму держави.

Прихильники другого підходу, широкого, включають до механізму держави, крім державного апарату, інші складові елементи, діапазон яких досить різноманітний. Загальним у цих поглядах є те, що наводиться різниця між державним механізмом і апаратом, причому перший з'являється як ширше за обсягом поняття. Яскравим представником даного підходу є Рабінович П. М., котрий під механізмом держави розуміє систему всіх державних організацій, які виконують її завдання і реалізують її функції. Серед таких організацій він виділяє державні підприємства, державні установи (заклади), державні органи (органи держави) [3, с. 57]. На думку Зайчука О. В. та Оніщенко Н. М., механізм держави – це система нормативно визначених, взаємодіючих органів та організацій держави, створених для реалізації її завдань і функцій та наділених спеціальними повноваженнями у відповідній сфері діяльності [1].

Як вірно зазначає Попов О.І., до недавнього часу в науці панувала думка про виключно державно-владний характер держави. Акцентування уваги на даній ознаці у центр уваги ставило державні органи як носіїв влади, які репрезентують державу у тих чи інших напрямках діяльності. Синонімічне розуміння категорії "механізм держави" та "державний апарат" залишало за рамками наукового осмислення інших суб'єктів, що беруть участь у реалізації державних функцій. Разом з тим, держава неможлива без таких суб'єктів, як публічні служби і корпорації, створені для здійснення цілей і завдань, які традиційно відносяться до обов'язків держави. Державі важко здійснювати вплив суспільні відносини силами лише державних органів. У всі часи існували державні підприємства, установи, товариства, що сприяли реалізації державних функцій [4].

Цікавими є підходи до означення таких організацій держави, що не належать до органів державної влади. Зокрема, вченими пропонується використання терміну публічної корпорації як заснованої державою на основі нормативного акту юридичної особи, що поєднує функції господарської діяльності (приватноправова функціональна ознака) і одночасно здійснює загально соціальні завдання, передбачені державою (публічно-правова функціональна ознака). Створення публічних корпорацій розглядається як необхідний і ефективний засіб впливу держави публічно-правовими засобами на певний комплекс суспільних відносин, що сприяє формуванню галузевих монополій у найбільш значимих соціально-економічних сферах. Наголошується на існуванні іманентної суперечності, що властива публічним корпораціям: з одного боку, дана організація є самостійним і незалежним господарським суб'єктом – суб'єктом приватного права, а з іншого – елементом механізму держави при здійсненні загальносоціальних функцій, тобто суб'єктом публічного права. На основі цього робиться висновок, що приватний інтерес корпорації може вступати у суперечність з публічним (державним) інтересом, що, у свою чергу, відображається у використанні фінансових ресурсів, розподілу доходів від своєї діяльності, укладенні договорів[4].

Фактично, дані висновки є надзвичайно актуальними для сучасної України, оскільки такі конфлікти приватноправового і публічно-правового інтересу корпорацій є тотальним явищем, яке можна вважати викликом національній безпеці України. Громадянське суспільство України перманентно піднімає питання щодо щомісячних заробітних плат голів публічних корпорацій, як у голови правління НАК «Нафтогазу» в 28 млн грн., та інших їх необґрунтованих на фоні сучасної економічної кризи в Україні витрат [5].

Слід розуміти, що специфіка публічної корпорації полягає у тому, що вона є елементом механізму реалізації соціально-значущих функцій держави. В зв'язку з цим, публічна корпорація має схожі ознаки з основним елементом механізму держави – державним органом. Разом з тим, даний інститут діє не від імені держави і не наділений правом державного примусу. Публічну корпорацію пропонується розглядати у якості економічного додатку механізму держави з визначенням його провідної ролі в здійсненні економічної функції держави. У даній якості вона бере участь також у наповненні казни держави. Публічна корпорація часто вбудована у політичну структуру держави. Наголошується, що наділення публічних корпорацій владними функціями повинно супроводжуватися створенням механізмів контролю за ефективністю їх реалізації.

Існує й альтернативне бачення самого поняття механізму держави, до якого природно призводять вищенаведені міркування. Як вірно зазначає Пильгун Н.В., у сучасній вітчизняній літературі має місце наукова думка, відповідно до якої структуру механізму держави складає система органів державної влади (апарат держави) та інші основні інститути держави, а саме: елементи економічної інфраструктури (грошова система, фінансова система, податкова система, митна система, банківська система тощо); політична система (система органів державної влади, виборча система, система оборони і національної безпеки, система законодавства, правова система тощо); організаційно-культурна (духовна) основа держави (система освіти та виховання, система науки і культури тощо); соціальна система (система охорони здоров'я, система соціального захисту тощо), а також охоронна система, яка забезпечує безпеку функціонування усіх вищезгаданих соціальних систем, спрямована на захист від злочинних посягань та відновлення порушених прав різних суб'єктів права [6]. Зокрема, яскравим представником даного підходу до розуміння механізму держави є Погорілко В.Ф. На його думку, механізм держави – це система органів і організацій та інших інститутів держави, які складають її організаційну основу. До організаційно-політичної основи держави, тобто до її політичного механізму належать насамперед органи державної влади, територія держави, Збройні сили та інші державні військові формування, державні символи, столиця держави. До організаційно-економічної основи держави, тобто до її економічного механізму належать передусім бюджетна, грошова і банківська системи, державна власність та інші організаційно-економічні важелі діяльності держави. До організаційно-соціальної основи держави, тобто до її соціального механізму належать переважно громадянство, а також державні соціальні системи: охорони здоров'я, соціального захисту тощо. До організаційно-культурної основи держави, тобто до її культурного механізму відносяться державна мова, а також державні системи освіти, виховання,

науки, культури тощо. Пріоритетним елементом (складовою) механізму держави є її політична основа, політичний механізм, зокрема органи державної влади [7, с.166].

У розвиток такого підходу предметом наукових досліджень стають окремі площини механізму держави, зокрема, соціального механізму державної влади. Так, на думку Аракчеєвої М.Б., державна влада саме як цілісне системне явище заслуговує особливої наукової уваги. Це зумовлено тим, що, по-перше, тільки в контексті цілісності механізму державної влади може бути осмислений рух вперед, що, звичайно, не знижує актуальність розгляду окремих гілок влади і їх взаємодії. По-друге, легітимність всіх гілок влади не може бути розглянута як дискретна характеристика, вона розкривається через динаміку легітимності всіх гілок, що забезпечує на практиці демократизм суспільного устрою. По-третє, монізм влади, що існував в суспільстві, призвів до деформації всієї системи влади, але перехід до плюралізму влади може актуалізувати різні моменти деформації тієї чи іншої гілки влади. Вивчення соціального механізму державної влади дозволяє проникнути в глибини системи рушійних сил, від яких залежить функціонування влади. Вивчення соціального механізму дозволяє виявити причини неефективності дії влади, встановити причини труднощів, розробити можливі варіанти вирішення цих труднощів [8].

Цінність наукового дослідження даної проблематики зумовлена визначальністю механізму держави для її власного функціонування. Тільки належним чином побудована і організована модель механізму держави гарантує його ефективність, що може бути детерміноване виключно через певні універсалізовані принципи організації і функціонування механізму держави.

Принципи організації і функціонування механізму держави представляють собою основні, істотні і необхідні начала, що визначають суть механізму тієї чи іншої держави. Існують лише два протилежних за своєю суттю принципи організації і функціонування механізму держави - єдиновладдя и поділ влад. При цьому єдиновладдя властиве механізму неправової держави, а розмежування влади, навпаки, механізму правової держави. За ступенем реалізації принципу розподілу влади можна оцінювати ступінь близькості тієї чи іншої держави до правової. Єдиновладдя – це завжди принцип організації та функціонування механізму неправової держави. Розподіл влади - принцип механізму правової держави, але не будь-яка держава, в якій цей принцип діє, є правовою [9]. На думку Хесіна Б.Л., принципи організації і діяльності державного механізму - це найбільш важливі відправні начала, ідеї та вимоги, що лежать в основі його побудови та функціонування. Вони розкривають сутність, соціальний зміст та призначення, основні цілі та завдання державного механізму [10]. Ґрунтуючись на даному визначення, можна виділити наступні загальні принципи організації та діяльності механізму сучасної України: гуманізм, розподіл влад, народовладдя, законність.

Отже, наукова проблематика механізму держави актуалізуються як у зв'язку із викликами сьогодення, так і з перманентним розвитком юриспруденції. Слід констатувати, що осмислення даного предмету дослідження вимагає як осмислення теоретичних категорій, так і аналізу правозастосування та правореалізації у цій сфері. Постійні трансформації

суспільних відносин неухильно призводять до потреби перегляду застарілих та розробки нових концепцій та підходів до механізму держави, в основі якого надзвичайно важливим питанням є самі принципи організації і діяльності державного механізму.

Список використаних джерел

1. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / за ред. Зайчука О. В., Оніщенко Н. М. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
2. Механізм держави. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC_%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B8 (дата звернення: 06.05.2019)
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. вид. 5-те, зі змін. К.: Атіка, 2001. 176 с.
4. Попов О. И. Публичная корпорация в механизме государства : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Казань, 2015. 26 с.
5. Лановий В. Вакханалія зарплат у керівників державних монополій. URL: <https://westnews.info/news/Vakhanaliya-zarplat-u-kerivnikiv-derzhavnix-monopolij.html> (дата звернення: 06.05.2019).
6. Пильгун Н. В., Бурбеза В. В. Поняття «механізм держави» в сучасній юридичній думці. Юридичний вісник. 2017. №2 (43). С. 46-51.
7. Конституційне право України: підручник / за ред. В.Ф. Погорілка. Київ: Наукова думка, 1999. 735 с.
8. Аракчеева М.Б. Социальный механизм государственной власти: автореф. дисс. ... канд. філософ. наук : 09.00.10. Саратов, 1994. 21 с.
9. Григонис Э. П. Механизм государства: Теоретико-правовой аспект: дисс. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Санкт-Петербург, 2000. 430 с.
10. Хесин Б. Л. Механизм современного российского государства: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Нижний Новгород, 2001. 200 с.

Окаринський М.

*студент магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету.*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права ТНЕУ Чудик Н.О.*

ДИСКРИМІНАЦІЯ В УКРАЇНІ

Дискримінація в Україні – справжня проблема. Вона може торкнутися кожного, незалежно від статі, віку чи стану здоров'я.

Дискримінація – це порушення прав людини, заборонене цілою низкою обов'язкових для виконання документів в області прав людини. Термін «дискримінація» має точне визначення і стале значення в міжнародному праві.

Комітет ООН з прав людини — незалежний експертний орган, що спостерігає за виконанням Міжнародного Пакту про громадянські та політичні права, — роз'яснив, що в пакті цей термін включає: «будь-яку відмінність, виключення, обмеження або перевагу, за ознакою раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних або інших поглядів, національного або соціального походження, майнового положення, народження або іншої обставини, і яка